

Movisie voor een positieve verandering

Lou Repetur – programmadirecteur

kennis en aanpak van
sociale vraagstukken

Sociale basis

- Wat is het en waarom is het belangrijk?
- Op welke aspecten hebben we invloed?
- Met welke partijen moet je samenwerken om de sociale basis te versterken?

Trends uitgelicht uit 'Wij in de wijk', 'sociaal vitte wijken' en 'gerichte woningtoewijzing L-Flat'

- Samenlevingsopbouw, samenleven in de 21^e
- Alledaagse attentheid, belang van ontmoetingen.
- Impuls voor positief buurtcontact

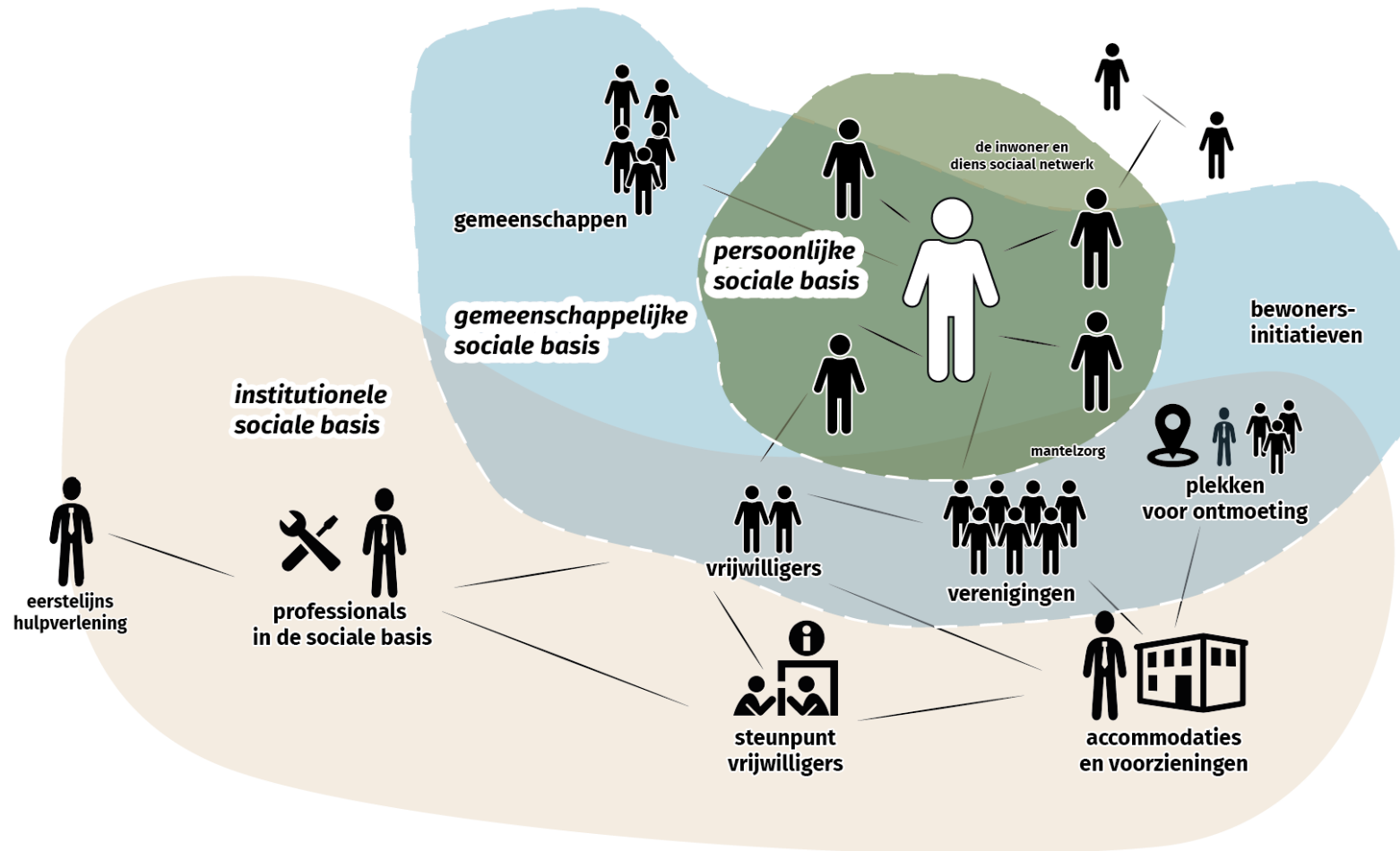

Wat is 'de sociale basis'?

- Erfopvolger sociale infrastructuur
- Belangrijk sturend beleidsconcept voor Rijk en gemeenten
- Elastisch begrip, tot op zekere hoogte zelf in te vullen
- Breed gedragen definitie begint uit te kristalliseren

“De sociale basis is (vooral) de wereld dichtbij huis, in al zijn schakeringen en rijkdom, waar je zonder verwijzing (indicatie) terecht kunt.”

De sociale basis...

- is er altijd waar mensen zijn en zich tot elkaar verhouden
- bestaat uit drie sferen:
 - persoonlijk
 - gemeenschappelijk
 - Institutioneel
- draagt bij aan veerkrachtige gemeenschappen die naar elkaar omkijken
- heeft een intrinsieke waarde: biedt plezier, ontspanning, ontmoeting, ontplooiing, zingeving.

De terugkeer van de samenlevingsopbouw

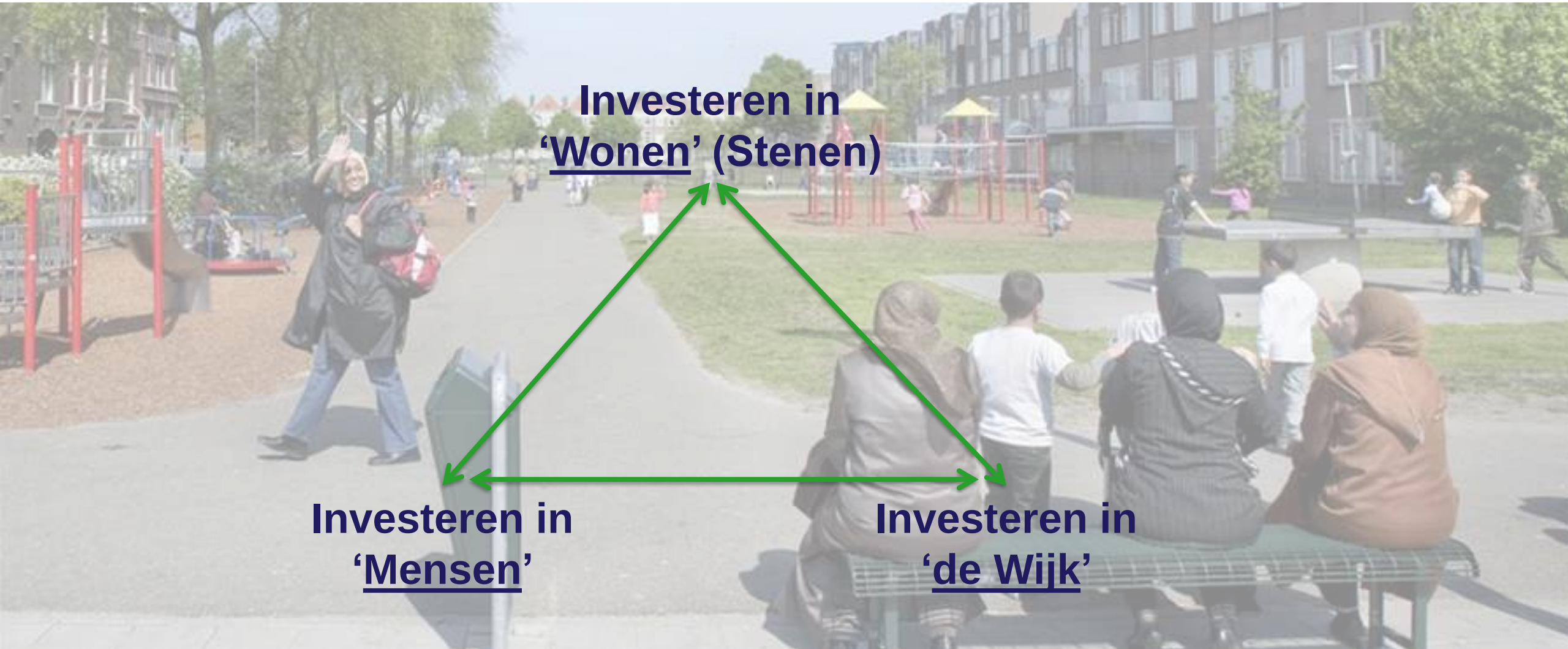
Achtergronden, praktijkervaringen en toekomstagenda

Bron: [De terugkeer van de samenlevingsopbouw](#), Radboud Engbersen (Movisie, 2021)

Maatschappelijke ontwikkelingen die vraag naar samenlevingsopbouw stimuleren:

- Afscheid van een steeds meer geïndividualiseerd sociaal beleid
- Steeds cultureel diverser
- Steeds vaker alleen
- Steeds vaker langer zelfstandig thuis wonend
- Steeds meer opgesloten in eigen sociaaleconomische klasse
- Steeds meer ruimtelijk uitsortering
- Steeds meer verschillen in maatschappelijke kansen
- Steeds meer verschillen in bestaanszekerheid
- Steeds meer polarisatie en kloven tussen groepen mensen.

- **NPLV** > Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid om gestapelde problematiek in 20 focusgebieden aan te pakken.
- **WOZO** > Programma Wonen, Ondersteuning en Zorg voor Ouderen.
- **Eén tegen eenzaamheid** > Landelijk actieprogramma om eenzaamheid te verminderen.
- **GALA** > Gezond en Actief Leven Akkoord voor 'een gezonde generatie in 2040'.
- **IZA** > Integraal Zorg Akkoord voor samenwerken aan toekomstbestendige zorg.
- **NPA** > Nationaal Preventie Akkoord gericht op leefstijlverandering (roken, drinken, gewicht).
- **Mantelzorgagenda 2023 – 2026** > Actieprogramma om de ondersteuning van mantelzorgers te verbeteren.

- **Aandacht voor samenleven:** proces van samenleven start bij beging vd ontwikkeling van de buurt of wijk.
- **De woonsituatie en inrichting:** van invloed op zorgzame buurt.
- **Je veilig voelen:** community based veiligheid als basis voor minder (woon)overlast.
- **Woon - Mobiliteit:** wooncarrière in de buurt en wijk. Woonwagens.
- **Wijk-economische infrastructuur:** plinten, garages, buurthuizen en kringloopwinkels als broedplaatsen.
- **Voorzieningen en publieke familiariteit:** Ontmoetingen in buurthuizen, buurtkamers, religieuze instellingen, koffiecorner supermarkt als basis voor duurzame en kleine verbindingen.
- **Uitnodigende publieke ruimten voor alledaagse attentheid:** via plantsoenen, binnentuinen, buurttuinen, speeltuinen naar horizonsverbreding. Minskiep en Noaberschap.

- **Meedoen aan kleinschalige activiteiten**, kan het beginpunt zijn van een horizonsverbreding die het leven van mensen fundamenteel kan veranderen.
- **Beschikken over een uitnodigende beweegvriendelijke fysiek-ruimtelijke infrastructuur.** Binnen- en buitenruimten zijn van cruciaal belang om de relationele benadering (waarin de ontmoetingsfunctie zo centraal staat) succesvol vorm te geven.

Bron: Community based veiligheid, Hoe bewonersinitiatieven bijdragen aan preventie (Movisie, 2023)

- **Een consequent relationele benadering.** Vertrekpunt is de leefwereld van mensen en vandaaruit wordt gebouwd aan sterkere en uitgebreidere netwerken. Zorg vanaf begin voor contact met de juiste inwoner, ondernemer, organisatie actief in de wijk.
- **En consequent capaciteitenbenadering.** Minstens zo belangrijk is dat hun capaciteiten tot ontwikkeling komen, zodat ze beter in staat zijn de eigen regie over hun leven (terug) te krijgen en zich kunnen ontworstelen aan situaties van bestaansonzekerheid, armoede en permanente stress.

Bron: Community based veiligheid, Hoe bewonersinitiatieven bijdragen aan preventie (Movisie, 2023)

- Naast een relationele benadering staat een **capaciteitenbenadering voorop**. Inbedding in sociale netwerken is een belangrijke eerste stap, zeker als mensen dan in aanraking komen met nieuwe contacten en informatie. Maar minstens zo belangrijk is dat hun capaciteiten tot ontwikkeling komen, zodat ze beter in staat zijn de eigen regie over hun leven (terug) te krijgen en zich kunnen ontworstelen aan situaties van bestaansonzekerheid, armoede en permanente stress.

Bron: Community based veiligheid, Hoe bewonersinitiatieven bijdragen aan preventie (Movisie, 2023)

- 2 jarig experiment gemeente Zeist en Woongroen (verhuurder)-> gemotiveerde bewoners huisvesten die iets extra's kunnen doen voor wijk en inwoners. De L-Flat met 13 verdiepingen, 728 woningen en 8 ingangen. Twee buurt woonkamers, 2000 inwoners met meer dan 100 nationaliteiten.
- 125 reacties -> 35 toewijzingen gekozen door woongroen, MeanderOmnium en bewoner huurdersplatform. 0 uitvallers.
- 8 activiteiten per maand, 350 uur vrijwillige inzet.
- Per kinderactiviteit doen gemiddeld 20 kinderen mee.
- Volwassenactiviteiten van zwerfafval opruimen, huiskamer gesprekken voeren tot aan heilige (feest)dagen samen vieren.

Doelgroep:

- Woningzoekende die draagkrachtig en gemotiveerd zijn.
- Alle bewoners van de L-flat in Zeist
- Selectie op basis van motivatie iets te betekenen, inschrijving woningnet en binding met Zeist.

Aanpak:

- Bewoners via gericht toewijzen zetten zich 10 uur per maand vrijwillig in.
- Het gericht toewijzen is op basis van vertrouwen, zelfstandigheid, draagkracht en intrinsieke motivatie.
- Aannee is dat de inzet van bewoners via gericht toewijzen ook andere bewoners inspireert om mee te doen en zich in te zetten.
- De twee buurt woonkamers worden ingezet als fysieke ontmoetingsplek

Gericht toewijzen draagt direct bij aan:

- Verbondenheid, bewoners zijn positiever, meer verbonden met elkaar en de flat, trots(er) en voelen zich veiliger.
- Contact, bewoners ervaren meer onderling contact van alledaagse attentheid tot betekenisvol contact.
- Meedoen, bewoners zijn actiever en nemen initiatief, ze doen mee aan activiteiten, leveren een bijdrage of organiseren zelf iets.

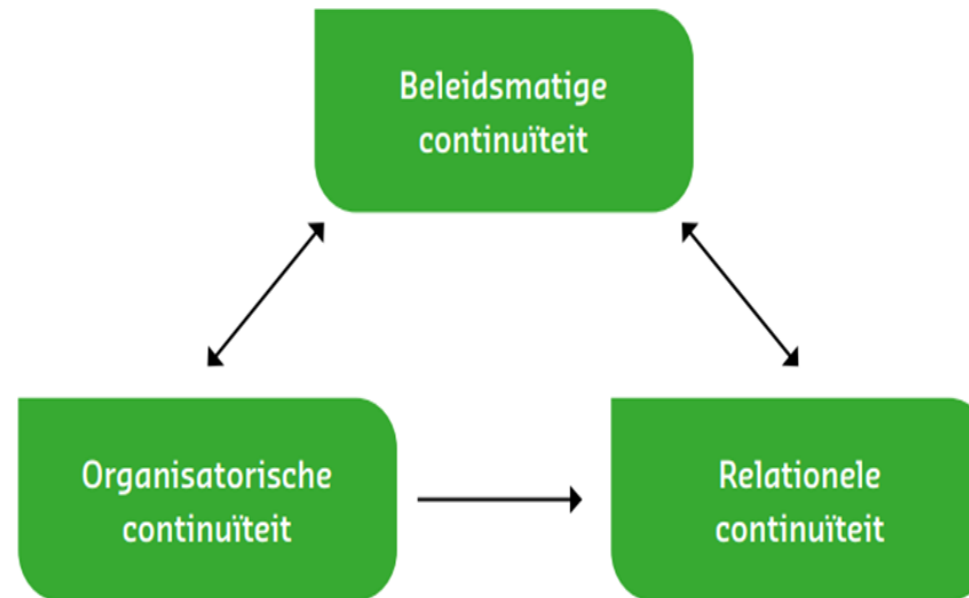
Gericht toewijzen draagt indirect bij aan:

- Groei sociale veiligheid
- Meer sociale cohesie
- Verbetering imago L-flat
- De leefbaarheid in het algemeen
- Meer zelfredzaamheid
- Vermindering eenzaamheid onder bewoners.

Het geheim van de lange relatie

Continuïteit als voorwaarde voor een effectief sociaal domein

Radboud Engbersen (Movisie), Thijs Jansen (Stichting Beroepspeer), Rens Janssens (VNG)

Bron: [Het geheim van de lange relatie](#), Radboud Engbersen (Movisie, 2022)

BOVEN	Het Rijk ('Den Haag') Eerste en Tweede Kamer, ministers en rijksambtenaren
BENEDEN	Gemeenten College B&W, gemeenteraad en –ambtenaren Bestuurders en managers van maatschappelijke organisaties
Grondvlak	Uitvoerende werkers van maatschappelijke organisaties en uitvoerende ambtenaren die de wijk als werkgebied hebben
Grondvlak	Burgers, bewoners, rolmodellen en ervaringsdeskundigen

Geografie van het nieuwe narratief: BOVEN is dienstbaar aan BENEDEN

Graag 'ietsje meer' focus op...

- ...Samenwerken met inwoners, ondernemers en professionele uitvoeringscapaciteit.
- ...Zien en benutten van alle relevante hulpbronnen in de wijk: formele én informele actoren in de sociale basis.
- ...Meer slow, vastigheid, verankering en verduurzaming.
- ...Het kennen van de wijk, in het bijzonder de (meest) kwetsbaren.
- ...Samenlevingsopbouw en ontmoeting.
- ...Aandacht, bejegening en 'echt' contact.
- ...Verbinden van het sociale domein met het fysiek domein is nodig voor de integrale blik dat goed samenleven vraagt.

- [Startpagina versterken sociale basis](#) – Movisie
- [Terug naar de basis – magazine over versterken van buurten](#) – Movisie
- [De sociale basis: kernboodschap en position paper](#) – Movisie, Verwey-Jonker instituut e.a.
- [Cijfers en de sociale basis](#) – Movisie
- [Lemma Sociale Basis](#) in Lexicon Nabijheid en sociaal werk (p.15 e.v.) – Movisie, Werkplaatsen Sociaal Domein
- [Sterke beleidsinterventies, sterke sociale basis](#) – Movisie
- [Een sociaal kloppend hart. De maatschappelijke betekenis van kringloopwinkels met een buurthuisfunctie van Schroeder van der Kolk.](#) – Movisie
- [Het geheim van de lange relatie](#) – Movisie
- [De terugkeer van de samenlevingsopbouw](#) – Movisie
- [Alledaagse attentheid in een superdiverse wijk \(uva.nl\)](#)
- [Wat betekenen korte alledaagse sociale interacties voor ons welbevinden?](#) – Movisie
- [Wat leerden we van '100 dagen in de vergeten wijk'? | Movisie](#)

Dank u wel!

En nu samen oor een positieve verandering

kennis en aanpak van
sociale vraagstukken

